

*Проф. др Слободан Сворцан,
Правни факултет, Крагујевац*

Наслеђивање својинских и корпоративних права у ортачком друштву

I. Уводне напомене

Закон о предузећима донет је 1996. године. То је релативно кратак период да би се могла формирати ваљана судска пракса у вези бројних спорних питања, али и довољно дуг период да се уоче значајнији недостаци појединих његових одредби. Зато се чини да је погодан тренутак да се учини шири осврт на неке одредбе из овог закона, које су недоречене.

У овом раду биће анализирани одредбе из чл. 143. закона, које регулишу начин ступања наследника умрлог члана друштва у друштво. Ове одредбе су у много чему недоречене, а пошто регулишу врло значајно питање сигурно ће њихова примена у пракси изазвати бројне проблеме.

II. Општа разматрања

1. Однос одредби ЗОН Србије и одредби Закона о предузећима које регулишу ступање наследника умрлог члана друштва у друштво

Може се несметано закључити да одредбе Закона о предузећима које регулишу нека питања везана за могућност ступања наследника умрлог члана друштва у друштво представљају специјалне норме, посматрано у односу на одредбе ЗОН Србије. Како је у праву опште прихваћено начело да специјални закон искључује

примену општег закона, очито је да норме из Закона о предузећима имају првенство у примени у области коју регулишу.

Али, иако ово не може бити спорно, то не значи да специјални закон може на другачији "начин" од ЗОН регулисати било које питање везано за наслеђивање. Ако је нека одредба у ЗОН императивне природе, и ако у ЗОН-у није дата могућност да се то питање уреди другим законом на другачији начин, онда специјалне норме не смеју бити у супротности са том императивном нормом.

За овај рад од значаја је одредба из члана 179. Закона о наслеђивању Србије, која регулише уговор о наслеђивању. По истој, уговор о наслеђивању је ништаван.¹⁾ Ова одредба је, сасвим сигурно, императивне природе, а није дата могућност да се ово питање уради на другачији начин неким другим законом, па ни један закон не може, правно ваљано, допустити закључивање уговора о наслеђивању.

2. Врста права у ортачком друштву и њихове основне карактеристике

Општије најомене

У ортачком друштву постоје две врсте: имовинска права и корпоративна права. Постоји битна разлика између ове две врсте права, па то захтева различита правила за регулисање једних и других. Ортаци имају и бројне обавезе.

Имовинска права у ортачком друштву

У ортачком друштву постоје права својине на бројним стварима, и то како на оним стварима које су унете у друштво од стране ортака, тако и на оним стварима које су стечене од стране друштва у току његовог пословања. Титулар права својине на стварима које су унете у друштво од стране одређеног ортака јесте тај ортак. Титулари права својине на стварима које су стечене од стране друштва су сви ортаци, са уделима који се одређују на основу уговора о оснивању друштва.

У ортачко друштво ортак може унети и друга права и он остаје титулар тих права. Такође, ортак може уложити новац, рад и услуге,²⁾ па поводом ових улагања он има разна облигациона права. Најзад, сви ортаци имају право на поделу добити коју је стекло ортачко друштво.³⁾

Све су ово типична имовинска права.

Пошто се ради о имовинским правима, очито је да су она подобна за наслеђивање, па ако су слободна за наслеђивање онда, сасвим сигурно, улазе у заоставштину умрлог члана друштва, и наслеђују их његови наследници по правилима наследног права.⁴⁾

1. О овоме је заузет јединствен став и у теорији: Марковић, С., "Наследно право у Југославији", 1978. г. стр. 280-281, Сворцан С., "Наследно право", III изд. Крагујевац, 2002. г. стр. 219, и др.
2. Члан 110. Закона о предузећима.
3. Члан 129. Закона о предузећима.
4. Сворцан, С., "Наследно право", стр. 22 и сл.

Обавезе ортачког друштва

Друштво може имати бројне имовинске обавезе. За обавезе друштва одговарају ортаци и то они имају сопствену неограничену солидарну одговорност.⁵⁾

Корпоративна права у ортачком друштву

Ових права има више. Нека од њих се стичу на основу закона, а нека на основу уговора о оснивању друштва или уговора који касније закључе сви чланови друштва.

Чланови друштва имају право да врше функције у друштву. Начин вршења овог права регулише се уговором о оснивању друштва.⁶⁾

Чланови друштва имају право на пословодство, али ово право може бити искључено уговором о оснивању друштва.⁷⁾

Једно од корпоративних права члана друштва јесте право на доношење одлука. Обим овог права може бити регулисан уговором о оснивању друштва.⁸⁾

У корпоративна права члана друштва спада и право на заступање друштва. И ово право се може уредити уговором о оснивању друштва на различите начине.⁹⁾

Најзад, сваки члан друштва има право да откаже чланство у друштву. Ово право се не може уговором ограничити, нити искључити.¹⁰⁾

По својој природи ова права су лична имовинска права, јер постоје ради остваривања материјалног интереса, али је њихово вршење везано за личност члана друштва.¹¹⁾

Корпоративна права стичу се уласком у друштво, дакле, стицањем статуса члана друштва. Али, то не значи да се сва напред наведена права обавезно стичу чим се стекне статус члана ортачког друштва. Из напред цитираних одредби јасно се види да се уговором о ступању у друштво може ограничити стицање неких корпоративних права.¹²⁾

Неко лице може постати члан друштва закључењем уговора о оснивању друштва или накнадним приступањем у друштво.

Посебна могућност да се постане члан друштва може бити предвиђена уговором о оснивању друштва, а односи се на наследнике умрлог члана друштва.

3. Основна обележја ортачког друштва

Ортачко друштво спада у тзв. друштва лица. Њега формирају лица која имају међусобно велико поверење, па се ово друштво може сматрати друштвом *intitu*

5. Члан 105. Закона о предузећима.

6. Члан 107. Закона о предузећима.

7. Члан 119. Закона о предузећима.

8. Члан 125. Закона о предузећима.

9. Члан 133. Закона о предузећима.

10. Члан 140. Закона о предузећима.

11. О овој врсти права више: Гамс, А., "Увод у грађанско право", 1974. г. ст. 142.

12. Члан 143. Закона о предузећима.

personae.¹³⁾ Поверење међу члановима друштва представља “камен темељац” оснивања друштва, јер је целокупна организација друштва постављена с обзиром на међусобно поверење чланова друштва, што се јасно види из ниже датог кратког прегледа те организације.

Друштвом управљају сви чланови друштва. Одлуке доносе сви чланови друштва, и то по правилу једногласно. У овом друштву се не формирају посебни органи. Одлука о приступању нових чланова у друштво може бити донета само уз сагласност свих чланова. Члан друштва може уступити свој удео у друштву само уз сагласност свих чланова друштва.¹⁴⁾ Чак ни наследници умрлог члана друштва не могу да ступе у друштво ако таква могућност није предвиђена уговором између чланова друштва, што изричито одређује норма из члана 143. Закона о предузећима.¹⁵⁾

Од посебног значаја за организацију овог друштва јесте начин регулисања одговорности чланова друштва за обавезе друштва. Код ортачког друштва, по правилу, важи правило солидарне неограничене одговорности чланова друштва за обавезе друштва.¹⁶⁾ Солидарна неограничена одговорност за обавезе друштва толико је наглашена да члан друштва који је накнадно ступио у друштво на исти начин одговара за све обавезе друштва, па чак и за оне које су настале пре његовог ступања у друштво.¹⁷⁾ Кад се има у виду да, по правилу, сви чланови друштва учествују у управљању друштвом, очито је да неодговорни поступци једног члана друштва могу довести до врло тешких последица за остале чланове друштва.

Кад се имају у виду основна обележја ортачког друштва намеће се поуздан закључак да је за ортачко друштво најзначајније да се ваљано и потпуно регулише могућност ступања у друштво и начин ступања у друштво.

4. Правна природа уговора из члана 143. Закона о предузећима и његов однос према уговору о наслеђивању

У члану 143. Закона о предузећима одређено је да чланови друштва могу уговором о оснивању друштва предвидети да, у случају смрти члана друштва, друштво настави рад са наследницима умрлог члана. У правној теорији су се јавиле дилеме око тога каква је правна природа овог уговора и какав је његов однос према уговору о наслеђивању.

13. Више о ортачком друштву: Васиљевић, М., "Привредна друштва", Београд, 1999. г. стр. 13 и стр. 95 и сл.
14. Члан 132. Закона о предузећима.
15. Више о ортачком друштву у страном праву: Cozian-Viandier, "Droit des sociétés", Paris, 1998. г. стр. 469 и сл.
16. Члан 105. и 135. Закона о предузећима и ХГБ, пар. 128.
17. Члан 138. Закона о предузећима, ХГБ, пар. 130., члан 569. Закона о облигацијама Швајцарске и др.

Према једном мишљењу,¹⁸⁾ овај уговор би представљао уговор о наслеђивању ако би њиме било одређено да само неки од наследника могу наследити статус ортака или да само неки од наследника не би могли наследити статус ортака, па би се такав уговор могао сматрати ништавним, јер је уговор о наслеђивању у нашем праву забрањен императивним нормама наследног права. Зато би се могло допустити само уговарање начелне могућности наслеђивања статуса ортака, а не и уговарање да наследи овај статус само неки од наследника.

Предње дилеме које су се јавиле око правне природе овог уговора нису ни мало, случајне. Пошто је неспорно да је императивним нормама Закона о наслеђивању Србије забрањен уговор о наслеђивању, онда се намеће прека потреба да се ово питање свестрано размотри. Да би се могао дати ваљан одговор на ово питање потребно је учинити краћи осврт на уговор о наслеђивању и уговор из чл. 143. Закона о предузећима, те на њихове сличности и разлике.

Уговор о наслеђивању је такав уговор код кога се један уговарач обавезује да остави у наслеђе своју заоставштину другом уговорачу или неком трећем лицу, или се оба уговорача обавезују да свако своју заоставштину остави другом уговорачу или неком трећем лицу.¹⁹⁾

Став 1. члана 143. Закона о предузећима гласи: "Ортачко друштво наставља с наследницима умрлог члана друштва ако је тако утврђено уговором о оснивању друштва и ако то прихвате наследници". Шта се може закључити на основу ове формулације о правној природи овог уговора?²⁰⁾

Прво што се намеће као поуздан закључак јесте да је одредба крајње недоречена. Њена недореченост ствара бројне дилеме. Шта значе речи: "друштво наставља с наследницима"? Несумњиво, из овакве формулације одредбе произлази да се може уговорити да у друштво ступе наследници умрлог ортака у својству чланова друштва. Али, у која све права ступају наследници умрлог ортака? Да ли ступају у сва имовинска права која је умрли имао у друштву у моменту смрти или само у нека од њих, и која? Да ли се оваква могућност мора предвидети за све наследнике умрлог ортака или само за неке од њих?

Ако се заузме став да из одредбе произлази да се може уговорити само могућност ступања у друштво наследника умрлог члана, било свих, било само неких, онда такав уговор не би представљао уговор о наслеђивању, већ уговор о регулисању међусобних односа чланова ортачког друштва. Тада се уговор не би односио на имовинска права која је умрли ортак имао у друштву у моменту смрти, већ би се о њима одлучивало по правилима наследног права.

18. Стефановић, З., *Наслеђивање својинских и корпоративних права предузећа*, "Новине у ЗОН Србије из 1995. г.", зборник радова, Крагујевац, 1998. г. стр. 89. и 90.

19. Благојевић, Б., "Наследно право у Југославији", Београд, 1988. г. стр. 304. и Сворцан, С., "Наследно право", стр. 218 и 219.

20. Сличну формулацију има и Скица за законик о облигацијама и уговорима, Константиновић, М., Београд, 1969. г. стр. 616.

Али, ако би закључили да се овим уговором може уговорити да само неки од наследника могу ступити у друштво и да њима припадају имовинска права која је умрли ортак имао у друштву у моменту смрти, онда би то био типичан уговор о наслеђивању,²¹⁾ који би морао бити сматран ништавним.

Пошто се језичким тумачењем цитиране одредбе не може извести поуздан закључак о њеном потпуном значењу, мора се приступити циљном тумачењу исте. Како је код ортакског друштва поверење међу члановима друштва основ на коме почива друштво, кључно питање при уређењу односа у друштву јесте начин регулисања могућности ступања у друштво. Зато се може несметано закључити да је циљ цитиране одредбе управо регулисање могућности ступања у друштво наследника умрлог члана друштва. На основу ње ортаци могу спречити наследнике умрлог ортака да ступе у друштво, пошто у истој стоји да наследници могу ступити у друштво само ако је то уговорено, а то значи да не могу ступити у друштво ако није уговорено. Према томе, ова одредба је унета само са циљем да се регулише могућност, односно, немогућност уласка у друштво наследника умрлог ортака, и њоме се не уређују питања везана за наслеђивање имовинских права умрлог ортака, па се уговор из ове одредбе не може сматрати уговором о наслеђивању, већ искључиво уговором којим се регулишу питања ступања у друштво нових лица.²²⁾

III. Наслеђивање имовинских права и обавеза које имају ортаци у ортакском друштву

Већ је напред поменуто да у ортакском друштву сваки ортак има бројна имовинска права и да сва та права улазе у његову заоставштину.²³⁾ То значи да наследници умрлог ортака стичу ова права по правилима наследног права.

Ова права наследници не могу стицати уговором о наслеђивању, јер је овај уговор ништав у нашем праву, у свакој његовој варијанти. Начин стицања ових права од стране наследника умрлог ортака не може бити регулисан ни уговором из ст. 1. члана 143. Закона о предузећима, јер би се овај уговор, ако би ово регулисао, претворио у једну варијанту уговора о наслеђивању.

Начин наслеђивања имовинских права која има ортак у ортакском друштву сам ортак може уредити завештањем, и то на разне начине.²⁴⁾ Његова воља у овом погледу потпуно је слободна, а ограничена је само одредбама о нужном делу, па се његова воља мора поштовати уколико није повређен нужни део. Ортак може завештањем одредити да његова имовинска права која има у друштву наследи само један од наследника или само неки наследници. Па, уколико је уговором између ортака одређено да после ортакове смрти може ступити у друштво тачно

21. Слично закључује: Стафановић, З., н.р., стр. 90.

22. Суштински сличан став је изнет и у литератури. – Васиљевић, М., "Коментар закона о предузећима", Београд, 1996. г. стр. 154 и 155.

23. О саставу заоставштине више: Сворцан, С., н.д. стр. 24.

24. О садржини завештања више: Сворцан, С., н.д. стр. 77 и сл., и Благојевић, Б., н.д. стр. 240 и сл.

одређени ортаков наследник, нема никакве сметње да ортак завештањем остави баш том наследнику имовинска права која је ортак имао у друштву.²⁵⁾

Ова права улазе у обрачунску вредност заоставштине при утврђивању величине нужног дела.

Уколико умрли ортак није оставио завештање онда ће ова права наследити његови законски наследници по правилима законског наслеђивања. Величина њиховог удела у овим правима зависиће од броја и врсте законских наследника.

Имовинске обавезе умрлог члана друштва, такође, наслеђују његови наследници. Одговорност за обавезе може бити различито регулисана завештањем, јер и овде завешталац има велику слободу. Ако ово питање није регулисано завештањем онда за обавезе одговарају сви наследници који су се прихватили наслеђа. Они одговарају за обавезе сразмерно наслеђеним деловима и то и својом и наслеђеном имовином. Али, њихова одговорност за обавезе може се кретати само до висине вредности наслеђене имовине. Њихова одговорност не може прећи ову границу.

Одговорност наследника за обавезе је солидарна, али се она увек креће највише до висине вредности наслеђене имовине. Ово се посебно мора имати у виду да се не би мешао правни положај ортака и правни положај његових наследника у погледу дугова ортачког друштва. Ортак одговара за обавезе друштва својом имовином, солидарно и неограничено. Наследници одговарају солидарно за обавезе које је ортак имао у моменту смрти као члан друштва, али њихова одговорност није неограничена, већ се креће до висине вредности дела који су наследили. При том се рачуна и део имовинских права које је наследник наследио из ортачког друштва и део осталих имовинских права које је наследио од умрлог ортака.

У заоставштину улазе само она права и оне обавезе које је ортак имао у друштву у моменту његове смрти, па је стање ових обавеза, на дан смрти, неопходно тачно утврдити. Зато се мора сачинити пресек комплетног стања у ортачком друштву у моменту смрти ортака. Потребно је, уствари, сачинити неку врсту завршног рачуна са стањем на дан смрти. Ово се мора урадити у сваком случају, па чак и онда када је уговором између ортака одређено да уместо умрлог ортака могу ступити у друштво сви његови наследници, јер се другачије не може тачно утврдити која права и које обавезе улазе у заоставштину умрлог ортака, а од тога, у великој мери, зависи положај ових наследника.

Кад решење о наслеђивању постане правоснажно, лица која су оглашена за наследнике умрлог члана друштва наћи ће се у положају издвојеног члана друштва. Они, сви заједно, могу истицати све оне захтева према друштву које би могао истицати умрли члан да се издвојио из друштва пре смрти.

Најпре, наследници могу тражити да се њима предају све ствари које је био уступио друштву умрли ортак, на коришћење.²⁶⁾ Овај захтев наследници могу истицати у свако доба. По правилу, захтев би требало да поднесу сви наследници заједно. Али, ако не постоји међу њима сагласност око подношења захтева, сваки

25. Члан 135. Закона о предузећима.

26. Став 1., члана 146. Закона о предузећима.

од наследника може поднети суду захтев за покретање поступка за деобу наслеђене имовине, и у склопу тог поступка тражити да се његов део од ових ствари издвоји и преда њему у државину. Право на подношење овог захтева не застарева. Али, то не значи да ће се увек успети са захтевом, јер захтев не може отклонити примену правила о стицању својине одржајем.

Наследници имају право да траже исплату новца који би припао умрлом ортаку под претпоставком да је друштво престало са радом на дан његове смрти. И овај захтев могу да ставе сви наследници заједно. Уколико су тако поступили сваком од њих треба исплатити само онолики део новца који одговара његовом уделу у заоставштини. Сваки од наследника може самостално истаћи овакав захтев, с тим што је овлашћен да тражи само део који одговара његовом наследном делу, (на пример, једну шестину, или једну петину и слично).

IV. Права и обавезе наследника умрлог ортака везана за недовршене инвестиције ортачког друштва

Посебан проблем при утврђивању стања имовинских права и имовинских обавеза умрлог члана ортачког друштва у моменту смрти представљаће права и обавезе везане за недовршене инвестиције.

Код недовршених инвестиција имамо три врсте права: права на стварима и новцу који су уложени у инвестицију, права која ће се стећи на објекту у који је инвестирано и право на учешће у добити од делатности која је организована из инвестиције.

У Закону о предузећима не говори се о недовршеним инвестицијама, већ о недовршеним пословима, што је исто, па се одредбе које регулишу недовршене послове имају овде применити.

Начелно се може констатовати да сва имовинска права која би имао умрли ортак у вези са недовршеним инвестицијама, под претпоставком да се издвојио из друштва на дан смрти, прелазе на његове наследнике.

Тако, наследници стичу својину на стварима и новцу који су уложени у изградњу објекта од стране умрлог члана друштва. Кад објекат буде завршен наследници стичу својински удео у том објекту, по основу уложених ствари и новца, у проценту који би припадао умрлом ортаку.

Учешће у добити од делатности која је организована из инвестиција посебно је регулисана законом,²⁷⁾ за случај иступања ортака из друштва, па ове одредбе треба применити на наследнике умрлог ортака. Наследници умрлог ортака имају право учешћа у добити из ових послова. Њихов проценат у добити, за све наследнике заједно, јесте онолики колики би био за умрлог ортака. Они су овлашћени да траже, на крају сваке пословне године, обрачун завршених послова и исплату до-

27. Члан 147. Закона о предузећима.

бити стечене у току те пословне године, као и извештај о стању незавршених послова.

Истовремено, наследници су у обавези да носе губитак настао у овим пословима, у проценту који је био одређен за умрлог ортака, али највише до висине вредности наслеђене имовине.

V. Наслеђивање корпоративних права у ортачком друштву

Корпоративна права у ортачком друштву се не могу наслеђивати. Ова права се стичу ступањем у друштво, и то, нека од њих настају на основу уговора о оснивању друштва или накнадно закљученог уговора између ортака, док нека од ових права припадају члану друштва по сили закона. Према томе, кад се ради о корпоративним правима кључно је питање: ко, када и под којим условима може ступити у ортачко друштво. Наследници умрлог ортака не могу стећи ова права на основу чињенице што су његови наследници. И за њих важи напред наведено, а то значи да наследници умрлог ортака могу стећи корпоративна права само ако постану чланови ортачког друштва.

Овакав закључак, несумњиво, произлази из самог појма заоставштине. У заоставштину улазе: сва права, права стања, правне моћи и обавезе који су припадали оставиоцу у моменту смрти, под условом да су подобни за наслеђивање и да су слободни за наслеђивање.²⁸⁾ Уколико права нису подобна за наслеђивање не могу ући у заоставштину. А, нису подобне за наслеђивање она имовинска права која су везана за личност оставиоца, па се његовом смрћу гасе. Пошто је већ напред констатовано да корпоративна права спадају у лична имовинска права, јер постоје ради остваривања материјалног интереса, али су строго везана за личност члана ортачког друштва, очито је да она не могу ући у заоставштину умрлог члана друштва, с обзиром да нису подобна за наслеђивање. Како корпоративна права не могу ући у заоставштину, јасно је да се не могу стицати наслеђивањем.

Ова права се губе истовремено са губљењем статуса члана друштва. Посве је небитно због чега је члан друштва напустио друштво. Како члан друштва фактички напушта друштво у моменту наступања његове смрти, очито је да корпоративна права која је он имао у друштву нестају у моменту његове смрти.

VI. Ступање наследника умрлог члана друштва у ортачко друштво

1. Могућност ступања у друштво

Већ је напоменуто да је могућност ступања у друштво наследника умрлог ортака регулисана одредбама из члана 143. закона. Али, ове одредбе су у много чему

28. Сворцан, С., "Наследно право", стр. 22.

недоречене, па су се већ појавила бројна спорна питања везана за примену истих у пракси.

Из одредбе дате у ставу 1. овог члана несумњиво произлази да наследници умрлог члана друштва не могу ступити у друштво, ако таква могућност није утврђена уговором о оснивању друштва. Овакав став законодавца сасвим је логичан. Напред је речено да је основа, на којој почивају односи у друштву, поверење између чланова друштва. Ако чланови друштва имају поверење у одређеног члана, то не значи да исто такво поверење они имају према његовим наследницима, па је било неопходно да се ступање наследника умрлог ортака у друштво услови сагласношћу свих чланова друштва.

Из исте одредбе јасно се закључује да чланови друштва могу, сасвим слободно, предвидети уговором о оснивању друштва могућност ступања у друштво наследника умрлог ортака. У теорији су се поставила два спорна питања у вези овога: да ли ортаци могу после оснивања друштва закључити уговор којим ће дозволити могућност ступања наследника у друштво и да ли такав уговор ортаци могу закључити са наследницима умрлог ортака.²⁹⁾

Може се поуздано закључити да нема никакве сметње да ортаци накнадно, после оснивања друштва, посебним уговором предвиде могућност ступања наследника умрлог ортака у друштво. Исто тако, они могу накнадно закљученим уговором предвидети да неће производити дејство одредба оснивачког уговора којом је допуштена могућност наследницима умрлог ортака да ступе у друштво. Такође, чланови друштва несметано могу закључити уговор са наследницима умрлог ортака о ступању тих наследника у друштво. Ово, несумњиво, произлази из одредбе дате у члану 109. закона, које, начелно, даје потпуну слободу члановима друштва у регулисању свих међусобних обавеза. То је у складу и са основним обележјима ортачког друштва, за које је битно да се у њему одлуке доносе уз сагласност свих чланова, а сасвим је ирелевантно када су те одлуке донете.

Сваки од ових уговора мора бити закључен у писменој форми, баш као и уговор о оснивању друштва, и достављен у судски регистар, јер се оваквим уговором одлучује о ступању нових чланова у друштво.

Могуће је да ортаци уговоре да наследници сваког од чланова друштва могу ступити у друштво после његове смрти, а таква могућност може бити предвиђена и само за неке ортаке.

Исто тако, може се уговорити да само неки од наследника одређеног ортака могу ступити у друштво, а не и сви његови наследници. По правилу, ретко ће када бити уговорена оваква могућност за све наследнике. Ортаци никада неће имати једнако поверење у све наследнике одређеног члана друштва. Напротив, најчешће ће за чланове друштва бити прихватљив као будући ортак само неки од наследника, било због његовог понашања, било због његове стручне спреме или због његових других особина. А слобода у избору евентуалних будућих ортака је једно од

29. Стефановић, З. – н.р. стр. 87 и сл.

најважнијих права ортака које, такође, произлази из члана 109. закона, а и из саме природе ортачког друштва.

Потпуно је небитно да ли се ради о завештајним или законским наследницима умрлог ортака.

Нема никакве сметње да се ступање у друштво наследника умрлог ортака услови или веже за неки рок.

Што се тиче положаја наследника умрлог ортака у ортачком друштву, исти се може, у највећој мери, уредити уговором између ортака на различите начине, што јасно произлази из одредбе члана 109. закона, а и из бројних других одредби истог закона. Положај наследника умрлог ортака може, али и не мора, бити исти као и положај умрлог ортака.

Може се уговорити да наследник, ступањем у друштво, стиче само нека од корпоративних права, а не и сва корпоративна права. Тако је, на пример, могуће одредити уговором да наследник неће имати право на пословодство, или да неће имати право на заступање друштва. Једино се питања везана за право за отказ не могу регулисати супротно одредби из члана 140. закона, пошто је ова одредба императивне природе.

Ортаци имају могућност и да уговоре да наследник има два или више гласова при одлучивању, сходно одредби из става 1. члана 125. закона.

Најзад ступање наследника у друштво зависи и од воље самог наследника. Наследник не мора да ступи у друштво ако не жели, иако је таква могућност предвиђена уговором који су закључили ортаци. То што се тај наследник прихватио наслеђа на заоставштини тог ортака не обавезује га и да ступи у друштво.

2. Начин ступања у друштво

Изјава о ступању у друштво наследника може бити тек након што решење о наслеђивању постане правоснажно. Давање изјаве пре тог момента није од значаја, јер се не зна, нити се може поуздано знати, ко ће постати наследник умрлог члана, све док решење о наслеђивању не постане правоснажно.

Изјаву о ступању у друштво наследник мора дати у року од 30 дана од дана када је постало правоснажно решење о наслеђивању.³⁰⁾ За наследнике који су пословно неспособни овај рок почиње да тече од дана кад им је одређен заступник, али најраније од дана правоснажности решења о наслеђивању.

Кад протекне овај рок ортаци не морају примити наследника у друштво, али они га могу примити и после протеча овог рока, ако желе. Према томе, наследник губи ово право истеком наведеног рока.

Изјава о ступању у ортачко друштво мора бити дата у писменој форми и иста се мора доставити у судски регистар, ради уписа и објављивања.³¹⁾

30. Став 2. члана 143. Закона о предузећима.

31. Овде ваља применити одредбу из члана 148. Закона о предузећима.

VII. Утицај наследника на промену облика друштва

Закон овлашћује наследника да ступање у друштво може да услови тако што ће тражити да у друштву буде у статусу командитора. Чланови друштва могу, али не морају, да прихвате овај услов наследника. Али, ако прихвате овај услов, друштво мора променити облик и претворити се у командитно друштво.³²⁾

32. Став 3. члана 143. Закона о предузећима.